

INFORMACIJE I SAVETI U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

BILTEN

3

Internet portal
POLJOPRIVREDNE
SAVETODAVNE I STRUČNE
SLUŽBE LESKOVAC

www.pssle.com

GOD. IX BR.3
Štampano 14.03.2016.
500 primeraka

STR	TEMA	Opis	Napisao/la
3	Rano prolećno tretiranje voćaka (plavo prskanje voćaka)	Zimsko tretiranje je jako značajna mera u suzbijanju štetnih organizama	mr Gordana Jovanović
4	Bela leptirasta vaš	Jedan od najčešćih insekata na gajenim biljkama u zatvorenom prostoru	dipl. inž. Bojana Karapandžić
4-5	PRAVILAN IZBOR HIBRIDA KUKURUZA - DOBAR ROD	Kukuruz je jedna od najznačajnijih gajenih biljaka u svetu.	dipl. inž. Boban Stanković
5	Mere nege u proizvodnji paradajza u plasteniku	Rana proizvodnja paradajza u plasteniku je počela.	msc. Jelena Stojiljković
6	KAKO SE IZBORITI SA TROVANJEM PČELA	Pčela je jedini insekt koji proizvodi hranu za ljude.	dipl. inž. Nenad Stefanović
6-7	TEHNOLOGIJA PODIZANAJA MALINA	Za malinu se slobodno može reći da je privredno značajna voćna vrsta	mr Aleksandar Mitić
7	Novi zakon o zadrugama	Novi Zakon o zadrugama stupio je na snagu 7. januara 2016. godine	dipl. inž. Igor Ristić
8	MORFOLOŠKO-BIOLOŠKE OSOBINE KUPINE	Kupina kao jagodicasta voćna vrsta u našoj zemlji je vrlo mlada kultura.	dipl. inž. Dalibor Cvetanović
8-9	STIPS	Sistem tržišnih informacija iz poljoprivrede	
9	AGROPONUDA		

AGROPONUDA

BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Rano prolećno tretiranje voćaka (plavo prskanje voćaka)

Zimsko tretiranje je jako značajna mera u suzbijanju štetnih organizama – biljnih bolesti i štetočina na voćnim vrstama i vinovoj lozi. Ova mera, ukoliko se sprovede na početku vegetacije, olakšava za 50% posla u zaštiti voćaka od štetnih organizama tokom vegetacije, jer se zimskim tretiranjem smanjuje potencijal patogena koji mogu pričiniti velike štete pri povoljnim uslovima tokom godine.

Koštičavo voće, malinu i kupinu treba tretirati nešto ranije, jer ove voćne vrste kreću ranije sa vegetacijom u odnosu na jabučasto voće.

Primena preparata obavlja se prema uputstvu proizvođača, tretiranje mora biti kvalitetno i temeljno sa većom količinom vode, to jest sa većom količinom rastvora (vode i preparata). Voćka se mora kvalitetno, temeljno isprskati, "okupati" kako bi rastvor dospelo do svih otvora na biljkama, jer su upravo to mesta gde prezimljavaju mnogi štetni organizmi. Preporučena količina vode po jednom hekratu je 1.000-1.500 litara, uz strogo poštovanje koncentracije sredstva koju preporučuje proizvođač, a nalazi se na uputstvu koje je priloženo uz preparat kada se isti kupuje u poljoprivrednim apotekama.

Prskanje se izvodi po tihom i mirnom vremenu, bez vetra, uz obavezno korišćenje zaštitne opreme.

Obavezno treba obratiti pažnju na mogućnost mešanja preparata na bazi bakra i mineralnih ulja da ne bi došlo do pojave fitotoksičnosti. Zbog toga treba obavezno pročitati uputstvo o mogućnosti mešanja tih preparata. Preparati na bazi bakra, u jesen i u proleće, pre pucanja pupoljaka, treba da se koriste u koncentraciji za 50% većoj od koncentracije koja se koristi na početku vegetacije.

Sve voćne vrste bi trebalo u jesen, posle opadanja lišća, zaštititi preparatima na bazi bakra, u cilju smanjenja infektivnog potencijala raznih patogena. U periodu mirovanja, poželjno je pregledati voćke i vinovu lozu na prisustvo prezimljujućih insekata i grinja. Pregledom je bitno utvrditi da li je brojnost štetočina iznad kritične, kako bi se donela odluka za izvođenje zaštite u periodu - pred kraj mirovanja i početak vegetacije.

U jesen nakon opadanja lišća kod svih koštičavih voćnih vrsta, a posebno kod breskve, nektarine, šljive i višnje, potrebno je obaviti kasno plavo prskanje, u cilju smanjenja potencijala prouzrokovala bolesti, kao što su kovrdžavost lista breskve i nektarine, monilioze, šupljikavosti lista šljive i višnje i rogača na šljivi. Pre tretiranja, potrebno je obaviti orezivanje voćnjaka i to prilikom odstraniti obolele, osušene, polomljene grane, mumificirane plodove, obolelo lišće koje visi na grani i dr. Uništavanjem ili zaoravanjem opalih listova, smanjuje se populacija patogena i štetočina.

Kod jabučastih voćaka – jabuke, kruške, dunje i mušmule, treba obratiti pažnju na osušene grane sa lišćem koje ostaje da visi na grani, kao i rak rane, jer se odatle širi prouzrokoval bakteriozne plamenjače (*Erwinia amylovora*). Prilikom rezidbe, treba odstraniti obolele grane (na kojim su ostali sasušeni listovi) od mesta oboljenja prema stablu 40–60 cm (u zavisnosti od debljine grane i više odseći) i obavezno ih spaliti. Za dezinfekciju alata koristiti 96% etanol, a rane treba premazati 1 % rastvorom bakarnih preparata. Veće preseke na stablu prilikom rezidbe trebalo bi zatvoriti kalemarskim voskom. Posle rezidbe, poželjno je izvršiti prskanje (kupanje) voćaka bakarnim preparatima.

Od patogena koji prezimljavaju u biljnom materijalu, a s proleća kada su uslovi povoljni mogu izazvati rane infekcije ističemo: *Taphrina deformans* - parazit prouzrokoval kovrdžavosti lišća breskve, *Monilinia laxa* – parazit prouzrokoval sušenja cvetova, grana i grančica i trulež ploda na koštičavim voćnim vrstama, *M. fructigena* – prouzrokoval truleži plodova, *Venturia inaequalis* i *V. pirina* – paraziti prouzrokovali čađavosti i pegavosti lista, kao i krastavosti plodova jabuke i kruške, *Taphrina pruni* - prouzrokoval rogača na šljivi, *Erwinia amylovora* – bakteriozna plamenjača jabučastih voćaka.

mr Gordana Jovanović

Bela leptirasta vaš

Jedan od najčešćih insekata na gajenim biljkama u zatvorenom prostoru, mali insekt čija krila i telo prekriva fini beli vosak kao prah, je bela leptirasta vaš (*Trialeurodes vaporariorum*). Polifagna je vrsta. Nastanjuje mnoge gajene i korovske biljke. Najveće štete nanosi paradajzu, krastavcu, paprici, ukrasnim biljkama. U zaštićenom prostoru nalazi povoljne uslove za svoj razvoj. Može imati i više od 10 generacija godišnje koje se međusobno prepliću, tako da se istovremeno mogu naći svi razvojni stadijumi ove štetočine. Ima visoki potencijal razmnožavanja, pa u zaštićenom prostoru veoma brzo može doći do njenog prenamnoženja.

Svi razvojni stadijumi se nalaze na naličju lista. Jaja su mala ovalna pričvršćena za list. Voštani štiti obavija telo i lutke i larve. Primarne štete pravi sišući sokove. Napadnute biljke zaostaju u porastu, njihovi plodovi su sitniji, prinos umanjen. Sekundarne štete nastaju jer luče mednu rosu na kojoj se razvijaju gljive čađavice. Time je smanjena asimilaciona površina, a plodovi uprljani što im umanjuje tržišnu vrednost. Ova štetočina prenosi i viruse. Tokom letnjih meseci, pri visokim temperaturama nastanjuje se na raznim kulturnim i korovskim biljkama u blizini plastenika, na kojima se može održati do jeseni, pa je suzbijanje korovskih biljaka značajna preventivna mera.

Suzbijanje ove štetočine u zaštićenom prostoru je veoma složeno. Treba saditi samo biljke na kojima nema štetočine, a tokom vegetacije održavati higijenu plastenika. Radovno kontrolisati biljke u zaštićenom prostoru na njeno prisustvo pregledom listova. Protresanjem biljaka brzo izleću uznemireni leptirići. Ipak za pravovremeno utvrđivanje njene pojave u zaštićenom prostoru treba postaviti žute lepljive ploče. Leptirići privučeni žutom bojom lepe se za ploču.

Pri suzbijanju ove štetočine treba nastojati da se uništi na samom početku pojave. Kasnije istovremeno prisustvo različitih razvojnih stadijuma različite osetljivosti na insekticide otežava suzbijanje, kao i voštani štiti koji obavija telo. Pri velikoj brojnosti može se samo na kartko smanjiti jačina napada. Primena insekticida različitog mehanizma delovanja smanjuje mogućnost pojave rezistentnosti. Sa hemijskim merama treba početi čim se primeti prvi leptirić. Za suzbijanje bele leptiraste vaši koriste se preparati na bazi piriproksifena, pimeprozina, spirotetramata, buprofezina, acetampirida, bifentrina, pri čemu se mora voditi računa o karenci preparata. U biološkoj zaštiti koriste se paraziti i predatori bele leptiraste vaši, i insekticidi biološkog porekla.

Bojana Karapandžić, dipl. inž.

PRAVILAN IZBOR HIBRIDA KUKURUZA - DOBAR ROD

Kukuruz je jedna od najznačajnijih gajenih biljaka u svetu. Prilikom odabira hibrida dati preciznu preporuku koja bi važila za sve uslove apsolutno je nemoguće, a popularnost nekog hibrida jeste uzrok mnogih pogrešnih odluka farmera.

Pravilan izbor hibrida je jedan od bitnih faktora koji utiče na profitabilnost proizvodnje kukuruza. Za setvu kukuruza treba koristiti fiziološki zrelo seme klijavosti najmanje 90%, sa 99% čistoće. Najznačajniji faktori kod izbora hibrida su grupa zrenja i potencijal prinosa. Pri izboru hibrida kukuruza proizvođači treba da vode računa i o karakteristikama kao što su otpornost na bolesti, brzina otpuštanja vlage zrna, visina i čvrstoća stabljike. Voditi računa o tome da li se kukuruz koristiti za zrno ili silažu, da li se se skida u zrnu ili u klip, mehanizovana ili ručna berba, ali je potrebno voditi računa i o plodoredu, odnosno šta će na toj parceli biti naredni usev. Iz tih razloga daje se samo generalni predlog šireg sortimenta, a svaki proizvođač mora napraviti konačni izbor hibrida za svoje njive.

Ukoliko se radi o većoj površini pod kukuruzom, treba sejati nekoliko različitih FAO grupa zrenja. U cilju dobijanja stabilnijih prinosa korisno je odabrati bar dva-tri hibrida. Bez obzira koliko jedan hibrid bio dobar, ne može se jednako dobro suprotstaviti svim stresnim faktorima koji se mogu desiti u proizvodnji, visoke temperature u vreme cvetanja, suša u vreme nalivanja...

Sejanje samo jedne grupe može biti manje profitabilno i vrlo rizično. Pri izboru hibrida za setvu kukurza slušati savete stručnjaka i koristiti iskustva iz prethodnih godina.

Boban Stanković, dipl. inž.

Mere nege u proizvodnji paradajza u plasteniku

Rana proizvodnja paradajza u plasteniku je počela. U mnogim plastenicima na području Jablaničkog okruga paradajz je već zasadjen.

Paradajz je kultura koja za uspešan razvoj zahteva, pre svega obilnu i dobro izbalansiranu ishranu. Ishrana azotom utiče na vegetativni porast, ali ukoliko nije dobro izbalansirana sa ostalim elementima, može izazvati opadanje cvetova, kasnije sazrevanja i trulež plodova. Fosforna đubriva pozitivno utiču na povećanje prinosa i ranije sazrevanje plodova. Zavisnosti od planiranog prinosa, tipa proizvodnje i obezbedjenosti zemljišta u hranivima (prosečno unosi se oko 120-160 kg/ha N, 180-220kg/ha P₂O₅, i 100-150 kg/ha K₂O). Polovinu od 2/3 P i K đubriva treba uneti sa osnovnom obradom a ostatak neposredno pre sadnje. Od ukupne količine azota jedna polovina se unosi pred sadnju, a drugu polovinu treba upotrebiti za prihranjivanje useva. Prihranjivanje se planira svakih 15 dana od trenutka sadnje.

Navodnjavanje je osnovni preduslov za uspešnu proizvodnju i ostvarivanje visokih prinosa dobrog kvaliteta ploda. Odmah posle rasađivanja obavezno treba izvršiti zalivanje useva. Optimalna vlažnost zemljišta za proizvodnju paradajza je 70-80% PVK. Na području Jablaničkog okruga najčešći način zalivanja paradajza je sistemom kap po kap, pa se vrlo često prihrana obavlja fertirigacijom.

U proizvodnji paradajza primenjuju se specifične mere nege koje su vrlo značajne i karakteristične za uspešnu proizvodnju paradajza a to su: Postavljanje oslonca, vezivanje i formiranje uzgojnog oblika, zakidanje zaperaka (pinciranje), prekraćivanje vrha stabla (dekaptacija), uklanjanje donjih listova nakon zrenja plodova.

Veći broj rodnih grana po biljci povećava prinos, ovim se smanjuje ranostasnost i plodovi su lošijeg kvaliteta, tako da se paradajz najčešće proizvodi na jedno ili na dva stabla. Onda, kada počne cvetanje, trebalo bi izvršiti vezivanje biljaka uz oslonac, ne suviše čvrsto kako ne bi došlo do usecanja kanapa u stablo. Vezivanje biljaka se najčešće vrši kanapom u obliku osmice, više puta u toku vegetacije.

Zakidanjem zaperaka- pinciranjem se reguliše broj stabala paradajza. Paradajz obrazuje veliki broj bočnih grana što dovodi do žbunolikog izgleda biljke i kasnijeg obrazovanja i zrenja plodova. Ako se paradajz gaji na jedno stablo onda se svi ostali zaperci odstranjuju čim dostignu dužinu 4-5 cm. Kod vođenja na dva stabla, prvo stablo je osnovno, a drugo je bočna grana koja se javi ispod prve rodne cvasti. Ovakvim vođenjem nadzemni deo biljke će dobiti izgled latiničnog slova "V". Nakon ostavljanja tog zaperka, sve ostale treba ukloniti. Zaperci se mogu uklanjati rukom, oštrim nožem, ili makazama, pazeći da se stablo ne ošteti. U slučaju korišćenja makaza ili oštrog noža, dezinfekcija je obavezna. Ova mera nege se obavlja što češće, po mogućstvu svakih 3-5 dana.

Kada se paradajz proizvodi na jedno stablo, onda se kod ranih sorti obavlja zakidanje vrhova –dekaptacija, nakon formiranja 4- 6 cvasti. Kada su u pitanju kasnije sorte, zakidanje vrha se obavlja nakon formiranja 6-8 cvasti.

Donji listovi ispod cvasti na kojoj započinje zrenje se uklanjaju nakon zrenja plodova u cvasti, jer ovi listovi gube funkciju, a mogu predstavljati i izvor bolesti.

U slučaju proizvodnje paradajza u zaštićenom prostoru javlja se i problem oplodnje cvetova, što se svakako negativno odražava na prinos. Oplodnja se može obaviti: postavljanjem veštačkih košnica sa bumbarima, električnim zujalicama, ventilatorima, protresanjem noseće konstrukcije.

Msc. Jelena Stojiljković

KAKO SE IZBORITI SA TROVANJEM PČELA

Pčela je jedini insekt koji proizvodi hranu za ljude. Oprašivanjem, pčele svake godine podignu prinose u poljoprivredi Srbije za 148 miliona evra. Velike su kazne za trovanje pčela prskanjem voća tokom cvetanja sredstvima otrovnim za pčele.

Samo jedno pčelinje društvo u Srbiji godišnje podigne prinose okolnih poljoprivrednika za 370 evra. A svi znamo koliko košnica pčela ima na nekom pčelinjaku, lako ih je prebrojiti. Na žalost, nesavesni voćari pre svih, često ne cene tu pomoć, iako je mnogostruko veća od najvećih državnih subvencija, te umesto zahvalnosti, nemamerno ili čak i namerno, suprotno Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja, tretiraju poljoprivredno bilje tokom cvetanja, pesticidima otrovnim za pčele.

Opšte je poznato da je, u poređenju sa prinosom koji se dobije kada se pčelama zabrani pristup cvetovima, prinos pčelama oprašenog voća i povrća, kao i industrijskog bilja, mnogo veći, a podiže se značajno i kvalitet i veličina plodova kod voća, ali recimo i randman ulja kod suncokreta. Bez oprašivanja pčelama, prinos jabuka pada za 30%, jagoda za 35%, višanja za 40%, šljiva za 42%, malina za 45%...

Recimo, u SAD-u, voćari čak plaćaju oprašivanje pčelarima 5-12 dolara po dovezenoj košnici (kod jagoda, višanja, jabuka...), do čak 250 dolara (kod badema). Na Novom Zelandu se oprašivanje voća plaća i do 150 dolara po košnici.

Suzbijanje štetnih insekata i bolesti mora se sprovoditi bez ubijanja pčela. Dok su pčele ugrožene, koristite sredstva neotrovnna za pčele, a posle cvetanja vodite računa da ispod stabala ne bude korova koji cvetaju.

Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (Službeni glasnik RS, 41/2009) APSOLUTNO zabranjuje prskanje bilja tokom cvetanja sredstvima otrovnim za pčele. Prethodni Zakon o zaštiti bilja dozvoljavao je najavljuvanje prskanja pčelarima 48 sati pre tretmana, ali toga više nema. Poljoprivrednik je sada apsolutno odgovoran ako otruje pčele prskanjem otrovnim sredstvima u cvetanju, i za to plaća veliku naknadu totalne štete pčelaru, i do 30.000 dinara po košnici.

Po Zakonu, kazna za tretiranje insekticidima u cvetanju, za fizičko lice iznosi od 35.000 do 50.000 dinara, za preduzetnike od 300.000 do 500.000, a za pravna lica od 500.000 do 1.000.000 dinara. Međutim, pravo rešenje nije ni kažnjavanje ni naknada štete, već razumevanje poljoprivrednika i pčelara o podizanju prinosa pčelama.

dipl. inž. Nenad Stefanović

TEHNOLOGIJA PODIZANAJA MALINA

Za malinu se slobodno može reći da je privredno značajna voćna vrsta zbog izvoznog karaktera, koji ima u prometu poljoprivrednih proizvoda.

Za proizvodnu praksu crvena malina se masovno razmnožava izdancima, koji se obrazuju na podzemnim izdancima ili na mladim žilama. Najčešće se koriste zreli izdanci, a kad se želi brzo razmnožavanje neke sorte, onda se upotrebljavaju i zeleni izdanci, kao i korenove reznice, koje treba da imaju 2-3 pupoljka.

Izdanke za sadjenje treba koristiti iz matičnjaka malina, koji su podignuti od zdravog i sortnog i kvalitetnog materijala. Matičnjak malina treba da je bar 500m udaljen od proizvodnih zasada, kako bi se sprečilo prenošenje virusa i drugih bolesti i štetočina.

Pripremu zemljišta za sadjenje maline, ako je moguće, treba početi dve godine pre sadjenja. Dobro pripremljeno zemljište treba da omogući dobar prijem sadnica i normalan porast izdanaka, a to je preduslov za obilno i redovno radjanje. Za vreme pripreme zemljišta za podizanje malinjaka treba uništiti korov, izvaditi žile i panjeve. Zatim zemljište treba obogatiti humusom, stajnjakom ili zelenišnim đubrenjem, oranje i ravnanje površine. Oranje se vrši rano u jesen na dubini 30-40cm. Posle oranja treba baciti 30000 do 50000kg/ha stajnjaka. Istovremeno se stajnjakom pre sadnje treba rasturiti i oko 400kg/ha super fosfata, 600kg/ha kalijum sulfata. Količina đubriva zavisi od plodnosti zemljišta koja se dobijaju agrohemijskom analizom i dalje preporuke đubrenje.

Malina se sadi od novembra do aprila, samo ako je zemljište pogodno za rad i ako nisu niske temperature. Najbolje je saditi maline u jesen. Maline se mogu saditi i u toku zimskih meseci, što je povoljnije od sadjenja u proleće. Najbolje je saditi po oblačnom i tihom vremenu. Za sadjenje se koriste zdravi i zreli izdanci, dugački najmanje 50cm, debljine 8-10cm koren treba malo skratiti i potopiti u razradjenu kašastu smešu govedje balege i ilovače (odnos 1:1).

Da bi se sprečilo savijanje izdanaka maline pod teretom roda ka zemlji postavljaju se nasloni. Nasloni su od drvenih bremovih, betonskih ili metalnih stubova, sadva ili tri reda žice.

U zavisnosti od uslova sredine, sorte i primenjene agrotehnike, primenjuje se sledeći sistem gajenja:

- sistem pantljike kao kod sorte Polan
- sistem zive ograde kao kod Vilameta

Razmak sadjenja je 2,5 do 3m i 0,25 do 0,30cm. Izmedju redova se ne dozvoljava da izbiju izdanci, a dozvoljen je razvoj novih izdanaka koji potiču iz podzemnih pupoljaka starih izdanaka. Po izvršenoj sadnji, izdanci se skraćuju na 2 do 3 pupoljka, nastavlja se nega u toku vegetacije, gde se smatra uspehom ako su izbili 2 do 3 izboljaka ili lastara koji će doneti pod naredne godine.

mr Aleksandar Mitić

Novi zakon o zadrugama

Novi Zakon o zadrugama stupio je na snagu 7. januara 2016. godine i njime se reguliše prevođenje društvene i državne svojine u zadružnu u svim slučajevima kada je zadruga vlasnik. Broj zadrugara potrebnih za osnivanje zadruga biće manji (umesto 10 sada 5) a zadruge sa malim brojem zadrugara neće morati da imaju Upravni i Nadzorni odbor već samo Skupštinu.

Zadruga, njihovo osnivanje, upravljanje i organi zadruge, sticanje i prestanak statusa zadrugara, imovina i poslovanje zadruge, fondovi, raspodela dobiti, prestanak zadruge, zadružni savezi, registracija zadruga, revizija, kao i druga pitanja značajna za položaj i rad zadruge. Zadruga je pravno lice, gde zadrugari poslovanjem na zadružnim principima ostvaruju svoje ekonomske, socijalne, kulturne i druge interese. Zadrugar je fizičko lice koje je član zadruge i koje preko zadruge prodaje svoje proizvode odnosno usluge, i nabavlja neophodne proizvode za obavljanje svoje delatnosti radi kojih je zadruga i osnovana. Zadruga se osniva i posluje na zadružnim vrednostima koje se sprovode u skladu sa zadružnim principima.

Zadružne vrednosti su: samopomoć, samoodgovornost, demokratičnost, jednakost, pravičnost i solidarnost koje se sprovode u skladu sa zadružnim principima, kojima se rukovode svi članovi zadruge. Posebna zaštita se ogleda se u podsticanju zadrugarstva merama ekonomske, agrarne i stambene politike, uključujući davanje odgovarajućih olakšica i pogodnosti, od strane posebnih fondova (fondacija) za razvoj zadruga ili obezbeđenjem sredstava u budžetu lokalne samouprave, autonomne pokrajine i republike.

Zadruga se osniva na osnivačkoj skupštini, zaključenjem ugovora o osnivanju, i zadrugu može osnovati najmanje pet poslovno sposobnih fizičkih lica.

Osnivači i zadrugari mogu da budu domaća i strana fizička lica u skladu sa zakonom. Osnivačku skupštinu saziva predstavnik osnivača koji su odlučili da osnuju zadrugu. Osnivačka skupština se može održati i punovažno odlučivati samo ako skupštini prisustvuje najmanje pet osnivača. Skupština donosi odluke većinom prisutnih glasova i jedan od prisutnih lica bira se za predsednika Skupštine.

Igor Ristić, dipl. inž.

Morfološko-biološke osobine kupine

Kupina kao jagodicasta voćna vrsta u našoj zemlji je vrlo mlada kultura. Gaji se na vrlo malim površinama oko 1200 ha.

Zbog dobre rodnosti i visokih prinosa počinje da se povećava površina pod ovom kulturom.

Kupina ima dobar privredni značaj zbog njene genetsko-biološke osobine sto se ogleda u brzom stupanju u rod, rađa redovno i obilno, njeni plodovi imaju veliku hranljivu vrednost i drugo.

Kupina je višegodišnja žbunasta biljka, koja ima korenov sistem i jednogodišnje i dvogodišnje izdanke. U prvoj godini koren razvija nadzemne izdanke koji u drugoj godini od pupoljka u pazuhu listova obrazuju rodne grančice koje cvetaju i donose rod, posle toga se suše. Koren kupine je plitak i slabo razgranat. Sastoji se iz razgranatih žila iz kojih se razvijaju izdanci. Izdanci kupine u prvoj godini rastu od 2 do 4 metara dok u drugoj godini donose rod a u trećoj se suše. Boja lastara je tamno crvene do mrko crvene boje. Cvetovi su sitni, beli i ružičasti.

Plod kupine je zbirna koštunica. Za razliku od maline, kod kupine se koštunica ne odvaja od lisnate lože.

Razmnožavanje kupine

Kupina se može razmnožavati generativno iz semena i vegetativno.

Za proizvodnu praksu razmnožavanje semenom nema značaja.

Za nas je najznačajnije vegetativno razmnožavanje. Ono može biti:

1. Izdancima
2. Korenovim reznicama
3. Vrhovima letorasta i
4. Položenicama

dipl. inž. Dalibor Cvetanović

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 29.2.-06.03.2016. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						Dominantna cena- Srbija									
			Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica		Subotica	Zrenjanin							
Bikovi	>500kg	SM	220																									
Dviske	sve težine	sve rase	220		170	130																						
Jagnjad	sve težine	sve rase	280	330	320	300	290	320	300	350	330	330	300						330									
Jarad	sve težine	sve rase	250	170	180	200	220	180	210										180									
Junad	350-480kg	sve rase	230																									
Junad	>480kg	sve rase	220																									
Koze	sve težine	sve rase	140		120		150	120	130										120									
Krave za klanje	sve težine	SM	140										150	150	140													
Krmače za klanje	>130kg	sve rase		130	100	100	115	90										110	100									
Ovca	sve težine	sve rase	160	120	130	110	150	120	200	160	140	120						120										
Prasad	16-25kg	sve rase	180	200	140	170	160	160	220	180	170	180	220	200						180								
Prasad	<=15kg	sve rase	190	220	170										230	200	180	240	200						200			
Telad	80-160kg	HF	330																									
Telad	80-160kg	SM	420										360						360	340	370	400						360
Tovljenici	80-120kg	sve rase	140										120	130	130	150	110	140	140	140	110						140	
Tovljenici	>120kg	sve rase	150										110	100	110										110	140	110	
Šilježad	sve težine	sve rase	220	220											240						220							220

**Cene voća i povrća - kvantitativne pijace u Srbiji
za period 29.2.- 06.03.2016. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	140	130	135	130	
Grejpfрут (Grapefruit)	260				
Jabuka-Ajdared (Apples-Itdared)	45	40	50		
Jabuka-Z. delišes (Apples-G.delishes)	50		50	60	
Jabuka-Greni Smit (Apples-Greny Smith)	50		50	50	
Jabuka-ostale (Apples-other)	60	40			
Kivi (Kiwi)	120	100	100		
Kruška (Pear)	180				
Limun (Lemon)	135	140	135	150	
Mandarina(Tangerine)	110	100	110	110	
Orah (Walnut)	600			600	
Pomorandža (Orange)	80	50	60	80	
<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Brokoli (Broccoli)	125		150	140	
Karfiol (Cauliflower)	130	150	150	130	
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	160		130		
Krompir (Potato)	40	30	45	35	
Kupus (Cabbage)	55	50	60	50	
Luk beli (Garlic)	450	400	500	450	
Luk-crni (Onion)	50	40	55	45	
Paprika-babura (Pepper-babura)	220			220	
Paprika-šilja (Pepper-šilja)	230		240		
Paradajz (Tomato)	120		120		
Pasulj-beli (Beans white)	180	180	200		
Patlidžan (Eggplant)	140		150	140	

Bojana Karapandžić Agroponude:
7 agroponuda - sve realizovane

Aleksandar Mitić Agroponude:
2 agroponude - sve realizovane

Republika Srbija

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine

Za sve informacije iz oblasti poljoprivredne proizvodnje možete se obratiti
POLJOPRIVREDNOJ SAVETODAVNOJ I STRUČNOJ SLUŽBI LESKOVAC
tel. 016/212-246, fax. 016/254-639

dr Bratislav Pešić , direktor 064/6454744

Savetodavna služba za ratarstvo i povrtarstvo

dipl. ing. Boban Stanković, 064/6454743, 016/273-364
mast. ing. Jelena Stojiljković, 064/8110750

Savetodavna služba za voćarstvo i vinogradarstvo

dipl. ing. Nenad Stefanović, 064/6454738
dipl. ing. Dalibor Cvetanović, 064/8110752
mr Aleksandar Mitić

Savetodavna služba za stočarstvo

mr Dejan Randelović, 064/6454732, 016/237-362

Savetodavna služba za melioracije

dipl. ing. Igor Ristić, 064/8110751

Savetodavna služba za zaštitu bilja

mr Gordana Jovanović, 064/6454735, 016/244-243
dipl. ing. Mirjana Petrović, 064/6454737, 016/237-363
dipl. ing. Bojana Karapandžić, 064/8110753